

Bevezetés

A munkaerő-piaci szervezet 2007. január elsejétől kétszintű regionális területi szerveződésben működik. Az első szintet a regionális munkaügyi központok (7 db) alkotják. Az Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ székhelye Nyíregyháza. A szervezet másik szintjét a kirendeltségek jelentik. Funkcionálisan bizonyos központi tevékenységeket a volt megyeközpontokba telepítettek. A megyeszékhelyeken működő kirendeltségek szolgáltató központokkal egészültek ki. A többi kirendeltség változatlanul maradt. A régió kirendeltségeinek száma 31, mely nem egyezik meg a statisztikai kistérségek számával (28), és a területi megegyezőségük sem minden esetben azonos.

I. Az Észak-alföldi régió

I.1. A régió általános gazdasági, statisztikai bemutatása

Az Észak-alföldi régió az ország legnagyobb kiterjedésű és népességű régiója, itt él az ország lakosságának több mint 15%-a. Ennek megfelelően munkaerő-piaci kiterjedése jelentős, ugyanakkor a gazdasági fejlettségét tekintve az utolsók között van, emellett jelentősek a régióon belüli területi különbségek. Ez komoly ellentmondás, amely a foglalkoztatásban és a munkaerő-piaci jellemzőkben is megmutatkozik. A régió kedvezőtlen helyzetére, valamint a régióon belüli nagymértékű területi különbségekre utal, hogy az itt található 28 tervezési-statisztikai kistérségből 15 a leghátrányosabb, 9 pedig a hátrányos helyzetűek közé tartozik.

I. 2. Nyilvántartott álláskereső

Észak-alföldi régió nyilvántartott álláskeresőinek száma 2009. I-IX hónapjában átlagosan 126 797 fő volt, mely 14,9%-kal meghaladta az előző (110 330 fő) év hasonló időszakának átlagát. A létszámbeli növekedés Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt a legnagyobb (+5 902 fő), de az emelkedés százalékos kifejezett mértéke (+11,5%) kisebb, mint a másik két megyében. A legnagyobb százalékos növekedés Jász-Nagykun-Szolnok megyében volt (+24,7%), ahol 5 172 fővel nőtt az álláskereső havi átlagos száma. Hajdú-Bihar megye álláskeresői a vizsgált időszakban átlagosan 5 394 fővel, illetve 14,2%-kal lettek többen.

Regionális szinten a legfeljebb 8 általánost végzettek száma a vizsgált időszakban 58 857 fő volt, a regisztrált álláskeresőkon belüli aránya pedig 46,4 %, ami kis mértékben csökkent a bázisidőszakhoz képest (-2,2%-pont). Létszámuk emelkedése (+9,6%) a régióban regisztrált álláskereső létszámnövekedését (+14,9%) nem érte el.

Ha a régió megyéit vizsgáljuk, akkor látható, hogy a legfeljebb 8 általánost végzettek körében a legnagyobb változás Jász-Nagykun-Szolnok megyében történt, ahol az emelkedés 17,5%-os volt.

Az Észak-alföldi régióban a 25 év alatti álláskereső átlagos száma a vizsgált időszakban 23 046 fő, a 25-50 évesek száma 84 583 fő, míg az 50 év felettiak száma 19 168 fő volt. 2008. év azonos időszakához képest valamennyi korcsoport létszáma nőtt.

A legnagyobb százalékos létszámemelkedés az 50 éven felülieknél következett be (+24,6%), míg a 25 év alattiak számának növekedése (+12,9%) az álláskereső változásának mértéke alatt maradt (+14,9%). A 25-50 évesek létszáma 10 048 fővel növekedett, ami 13,5%-os emelkedést jelentett a bázisidőszakhoz képest.

Az értékelt időintervallumban a 25 év alattiak nyilvántartott álláskeresőkon belüli aránya 18,2%, míg az 50 év feletti álláskereső aránya pedig 15,1% volt. Ez az arány a bázisidőszakhoz képest a 25 év alattiaknál alig változott (-0,3%-pont), az 50 év felettieknél pedig 1,2%-ponttal nőtt.

A három megye közül Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt az 50 év feletti arányában a legnagyobb növekedés (10,9%-ról 12,3%-ra). A korcsoport a nyilvántartott állás keresők közt a legnagyobb arányban Hajdú-Bihar megyében volt jelen (17,6%).

A régióban 2009. I-IX. hónapjában az állás keresők havi átlagos száma a férfiak esetében 10 472 fővel, a nők esetében pedig 5 996 fővel növekedett a 2008 évi bázishoz viszonyítva. Ez a férfiaknál 17,8%-os, míg a nőknél 11,6%-os emelkedésnek felelt meg.

A nyilvántartott állás keresők közül a férfiak aránya a 2009. év háromnegyedében 54,6%, a nőké pedig 45,4% volt. Mindhárom megyében a férfiak voltak túlsúlyban. A nemek arányában a legnagyobb eltérés Szabolcs-Szatmár-Beregben (55,5-44,5%), míg a legkisebb Jász-Nagykun-Szolnok megyében volt (53,5-46,5%). A bázisidőszakhoz képest a férfiak részaránya tovább emelkedett, a legkisebb mértékű növekedés Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt (0,3%-pont), míg a legnagyobb Hajdú-Biharban (2,7%-pont).

A régióban a nyilvántartott állás keresők között a fizikai foglalkozásúak aránya döntő hányadot tett ki. Ez 2009. év első kilenc hónapjában átlagosan 86,5% volt, ami 109 689 főnek felelt meg. A szellemiek 17 108 fős létszáma 13,5 %-ot képviselt. 2008. év bázisidőszakához képest mind a fizikai foglalkozásúak, mind pedig a szellemi foglalkozásúak létszáma növekedett. A változás az előbbinél +14,6% (13 984 fő), míg az utóbbinál, +17% (2 484 fő) volt.

I.3. Nyilvántartásba belépő állás keresők

Az Észak-alföldi régióban a nyilvántartásba belépő állás keresők száma 2009. első kilenc hónapjában 118 093 fő volt. 27 027 fővel több, mint 2008. év ugyanezen időszakában, így a létszámnövekedés 29,7% volt. A vizsgált időintervallumban országos szinten a régiós értéktől nagyobb arányú emelkedés (+35,9%) volt tapasztalható a bázisidőszakhoz képest.

A kilenc havi összesítés alapján ez évben a legtöbb nyilvántartásba lépő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt 48 202 fővel, ezt követte Hajdú-Bihar megye 40 992 fővel, illetve Jász-Nagykun-Szolnok megye 28 899 fővel.

A két időszak összevetéséből kitűnik, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a nyilvántartásba lépők százalékos növekedése (+22,4%) alatta maradt a régiós értéknek, míg Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye esetében meghaladta azt (+34,9%, illetve +35,7%).

A régióban az első alkalommal nyilvántartásba kerülő állás keresők száma 2009. első kilenc hónapjában 689 fővel több volt, mint a 2008-as esztendő hasonló időszakában. Ezen állás keresők száma 2009-ben 12 952 főre emelkedett, így létszámuk az előző évhez képest 5,6%-kal nőtt.

A régióban 2009. év vizsgált időszakában a nyilvántartásba lépők közül az első alkalommal belépők 11%-os (2008. év azonos időszakához képest 2,5%-ponttal csökkent), a visszalépők pedig 89%-os arányt képviseltek.

I.4. Ellátások

A 2009. első kilenc havi átlagos adatai szerint a régióban a nyilvántartott állás keresők 58,9%-a kapott jogszabályi előírások teljesülése alapján ellátást a munkaügyi központtól vagy a lakóhelye szerinti önkormányzattól. Ez az arány 0,9%-ponttal alacsonyabb a 2008. évi hasonló időszak arányától (59,8%). A vizsgált időszakban havonta átlagosan 74 689 fő, míg a bázisidőszakban 65 938 fő kapott valamilyen ellátást, ami azt jelenti, hogy számuk 8 751 fővel, 13,3%-kal emelkedett.

A régióban a járadék típusú ellátásban részesülők a regisztrált álláskeresőeknek a 17,3%-át, a segély típusú ellátásban részesülők a 6,3%-át, a rendszeres szociális segélyben és a rendelkezésre állási támogatásban részesülők együtt pedig a 35,2%-át tették ki.

A régió megyéi közül a legnagyobb számban (33 162 fő) Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében részesültek valamilyen ellátásban az álláskeresők 2009. első kilenc havában. A régióban ellátásban részesült álláskeresők 44,4%-a Szabolcs-Szatmár-Beregben, 34%-a Hajdú-Biharban, 21,6%-a Jász-Nagykun-Szolnok megyében volt regisztrálva.

Ha az ellátottak számát összevetjük a regisztrált álláskeresők számával, akkor azt tapasztaljuk, hogy a vizsgált időszakban a legkisebb arányban (57,9%) Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, míg legnagyobb arányban (61,8%) Jász-Nagykun-Szolnok megye álláskeresői részesültek ellátásban, Hajdú-Bihar megye álláskeresőinek pedig 58,5%-a kapott ellátást.

A régió járadék típusú ellátásban részesülők átlagos száma a vizsgált időszakban 21 954 fő volt, 6 108 fővel (38,5%-kal) több a bázisidőszak átlagos létszámánál. Ezen időszak alatt az ellátottak 29,4%-a járadék típusú ellátásra volt jogosult. Ugyanakkor ezen ellátások nyilvántartott álláskeresőkhöz viszonyított aránya 17,3% volt.

Az Észak-alföldi régióban a segély típusú ellátásban részesülők átlagos száma 2009. I-III negyedévében 8 044 fő volt, 952 fővel (13,4%-kal) több, mint a bázisidőszak átlagos létszáma. Az ellátottak 10,8%-a segély típusú ellátásra volt jogosult. Ezen ellátások nyilvántartott álláskeresőkhöz viszonyított aránya 6,3% volt.

A régióban az önkormányzatok által nyújtott rendszeres szociális segélyben 17 986 fő, a rendelkezésre állási támogatásban 26 705 fő, így összesen átlagosan 44 690 fő részesült 2009. első kilenc hónapjában. 2008. év azonos időszakához képest 1 690 fővel, azaz 3,9%-kal növekedett a számuk.

II. A kirendeltség vonzáskörzete

II. 1. A térség általános bemutatása

A kirendeltség illetékességi területéhez jelenleg két város Hajdúnánás és Hajdúdorog tartozik. Földrajzilag a két település az Alföld nagy tájhoz, a Mezőföld középtájhoz és a Hortobágy szikes pusztájához tartozik. Hajdúnánás területe 25 962 hektár, Hajdúdorog területe 10 065 hektár.

A településeket a hajdúsági alacsony löszhátú földek és a Tisza folyó határolják. Tengerszint feletti magassága 86-92 m, éghajlata mérsékelt meleg, száraz. Az évi napfénytartalom meghaladja a kétezer órát.

Hajdúnánás lakónépessége 17 498 fő, aktív korú népessége 12 046 fő, míg Hajdúdorog lakóinak száma 9 070 fő, aktív korú népessége 6 090 fő volt 2008. végén.

A térség adottságai között külön kiemelendő az itt található gyógy- és termásvíz készlet, melyre alapozottan a meglévő gazdasági bázis a turisztikai szolgáltatások irányába diverzifikálható.

A térség lakosságának fő megélhetési lehetősége a jó mezőgazdasági termőhelyi adottsága miatt mai napig is a szántóföldi növénytermesztés. Jelentős az állattenyésztés, ezen belül elsősorban szarvasmarha-, sertés-, juhtartás.

A térség gazdaságát a mai napig meghatározza a városok mezővárosi jellege. Országosan elismertek a térség agro-ökológiai adottságai, ennek ellenére a helyben előállított mezőgazdasági termékek általában alacsony hozzáadott értékkel, magasabb feldolgozottság nélkül hagyják el a térséget. A mezőgazdasági termelés struktúrája a hagyományos termékszerkezeten nyugszik, a mezőgazdaság szerkezetváltásával a térség még mindig „adós”. A terület adottságait, lehetőségeit kiaknázó, kedvezőbb jövedelmi viszonyokat

biztosító mezőgazdasági termék-feldolgozás, a biotermékek előállítása, az intenzív növénytermesztés és a nem-élelmiszer célú (non-food) mezőgazdasági termelés csíráiban vannak jelen.

A 80-as évekre kialakult egy erős ipari bázis, mely részben kötődött az agráriumhoz (pl. malomipar, mezőgazdasági gépipar). Egyúttal új ipari tevékenységek is meghonosodtak (pl. elektronika, szerszám-, gépgyártás, textilipar). A térség gazdaságának egyik meghatározójává vált az építőipar is. A rendszerváltást követő privatizáció, üzembeszárások, illetve a nagyvállalatok felaprózódásával járó folyamatok a gazdaság fejlődését olyan mértékben visszavetették, amely az egész térségre mai is kihatással van. Ennek ellenére a térségben működnek foglalkoztatási szempontból meghatározó nagyvállalatok, és kialakult egy növekedni képes kis- és középvállalkozói kör.

A munkanélküliség messze elmarad a falusias térségektől, és a munkaerő képzettségi szintje, munkaerő-piaci esélyei lényegesen nagyobbak, melyet a helyben folyó szakképzési intézmények is erősítenek.

A kirendeltség illetékességi területén 4 432 regisztrált vállalkozás volt 2008. évben. Hajdúdorogon a regisztrált vállalkozások 92,96%-a, Hajdúnánáson 85,12%-a egyéni vállalkozásként működött. Hajdúnánáson a regisztrált vállalkozások közül 213, Hajdúdorogon 76 volt korlátolt felelősségű társaság.

A térség munkaerőpiacának jellegzetessége a szezonális munkanélküliség, melynek oka elsősorban az idényszerűen megjelenő munkaerő-kereslet visszaesése. Ez főleg a mezőgazdaságban, az építőiparban jelentkezik.

Ugyanakkor folyamatosan számolni kell bizonyos fokú szerkezeti vagy strukturális munkanélküliséggel, amelynek hátterében a munkaerő-kínálat és a munkaerő-kereslet szakmai-foglalkozási megoszlásának megbomlott összhangja áll. A munkáltatók által megkívánt feltételek (képzettség, készségek, gyakorlat, tapasztalat, stb.) gyakran nincsenek összhangban a munkavállalói kínálattal. A munkavállalók képzettségi szintje gyakran elmarad a munkaadók által megfogalmazott igényektől, emiatt elhelyezkedési esélyeik tovább romlanak.

A városok vonatkozásában a közcélú munka folyamatossá vált, s az látszik, hogy az önkormányzatok elkötelezettek a foglalkoztatás tekintetében. A kirendeltség az aktív eszközeinek felhasználása során az érkező közhasznú, bértámogatás, vállalkozóvá válási igényeket ki tudta elégíteni, de ez csak mérsékelni tudta azt, hogy ne nőjön jelentősen az előző évhez képest a nyilvántartott álláskeresők száma.

Mindez kevésnek bizonyul akkor, ha igazán nincs tartós munkahelyteremtés a településeken, s az tapasztalható, hogy munkahelyek szűnnek meg, s a létrejött új munkahelyek nem pótolják a megszűnteket. Azt tapasztaltuk, hogy a gazdasági válság jelentős mértékben érintette az ingázó munkavállalókat, valamint a kisvállalkozásokat a településeken.

Ugyanakkor nagy szükség lenne olyan munkahelyteremtő beruházások megvalósítására, amelyek a városban élő alacsony iskolai végzettséggel rendelkező, ill. szakképzetlen, vagy a helyi munkaerőpiacon nem keresett szakképzettséggel rendelkező álláskeresők részére is munkalehetőségeket biztosítanak.

A 15-74 ÉVES NÉPESSÉG GAZDASÁGI AKTIVITÁSA

Sz.	Megnevezés	2006.				2007.				2008.		
		I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
		negyedév										
1.	Foglalkoztatottak száma	9,151	9,278	9,272	9,209	8,783	8,941	8,905	8,731	8,551	8,749	8,978
2.	Munkanélküliek száma	0,950	0,873	1,007	0,893	0,870	0,832	0,818	0,931	0,940	0,991	1,047
3.	Gazdaságilag aktívák száma	10,101	10,151	10,279	10,102	9,653	9,773	9,723	9,662	9,491	9,740	10,025
4.	Gazdaságilag nem aktívák száma	10,414	10,364	10,236	10,413	10,862	10,742	10,792	10,853	10,807	10,558	10,273

5. Aktivitási arány		49,2	49,5	50,1	49,2	47,1	47,6	47,4	47,1	46,8	48	49,4
6. Munkanélküliségi ráta	(%)	9,41	8,6	9,8	8,84	9,01	8,51	8,41	9,64	9,9	10,17	10,44
7. Foglalkoztatási ráta		44,6	45,2	45,2	44,9	42,8	43,6	43,4	42,6	42,1	43,1	44,2

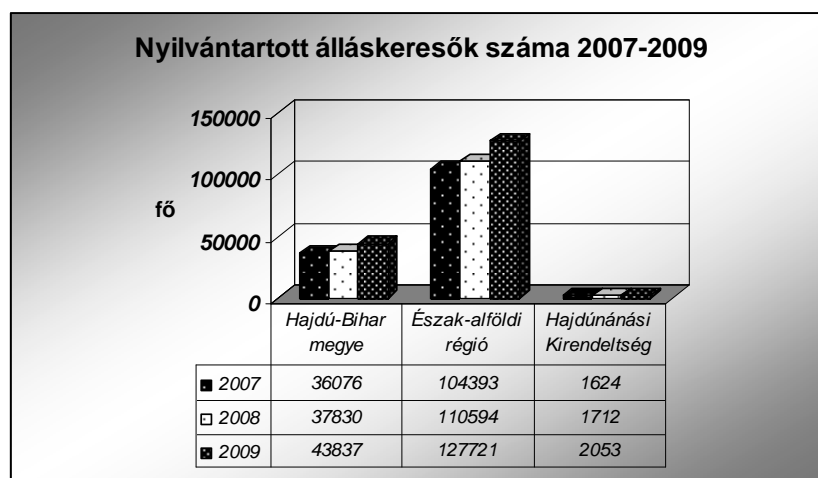
Forrás: MultiRáció Kft. KMSR adatai

Az előzetes felmérések alapján a gazdasági válság a két településen meglévő vállalkozások 95%-át hátrányosan érintette.

A foglalkoztatottak számát tekintve a Hajdúnánási Kirendeltségen 2008. I-III negyedévében folyamatos növekedést lehetett megfigyelni, míg 2007-ben csak az I-II. negyedévben. Ennek eredményeként 2008. III. negyedévben többen rendelkeztek munkavégzéssel összefüggő jövedelemmel, mint 2007. azonos negyedévében. A munkanélküliség helyzetét nézve megállapítható, hogy 2008. évben minden negyedévben nőtt a munkanélküliek száma, ugyanakkor 2007-ben csökkenés tapasztalható. A gazdaságilag aktívak száma 2008. év vonatkozásában a III. negyedévben volt a legmagasabb. A gazdaságilag nem aktívak száma pedig fokozatosan csökkent 2008. évben.

II.2. Nyilvántartott álláskeresők létszámának alakulása

A Hajdúnánási Kirendeltségen nyilvántartott álláskeresők 2009. éves átlagos létszáma 2 053 fő volt, ez 2008. évhez képest 19,92%-os (1712 fő) növekedést mutat. A kirendeltségen nagyobb arányú % növekedést volt tapasztalható a nyilvántartott álláskeresők vonatkozásában, mint a megyében, illetve mint a régióban.

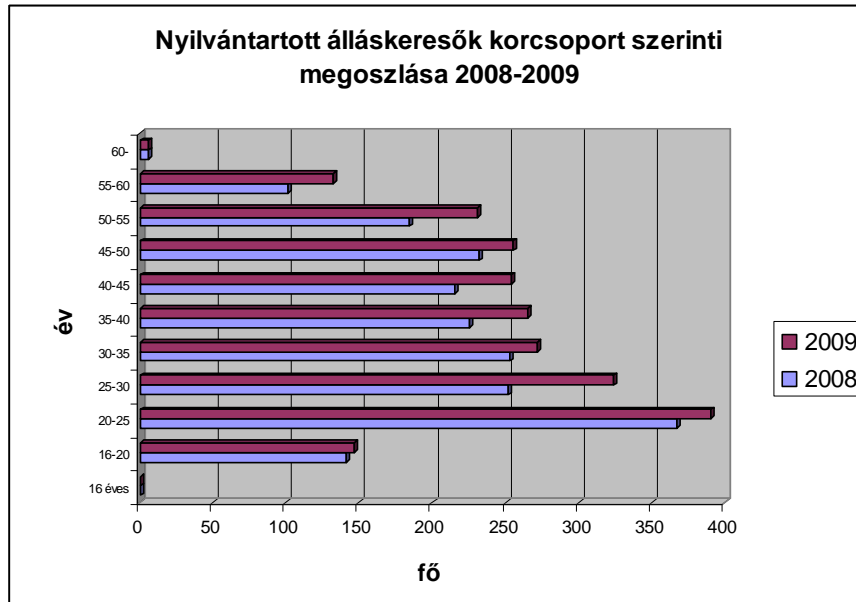

Az álláskeresők számának éven belüli hullámváltozása követi a szezonális munkák megjelenését, illetve végét, valamint a közfoglalkoztatás jelenlétét. 2009. évben csökkenés volt megfigyelhető májusban és júniusban, ami köszönhető a szezonmunkának és a közcélú munkavégzésnek. A júliustól szeptemberig tapasztalt növekedést a csoportos létszámcsökkentés realizálódása, valamint a kikerülő pályakezdekők regisztrációjában való megjelenése eredményezte.

A tartós munkanélküliek száma folyamatosan emelkedik. 2008-ban átlagosan 505 fő, 2009-ben 582 fő szerepelt a nyilvántartásban. Összes álláskeresőkön belüli arányuk 2008-ban 29,49%-ot, 2009. évben 28,34%-ot ért el.

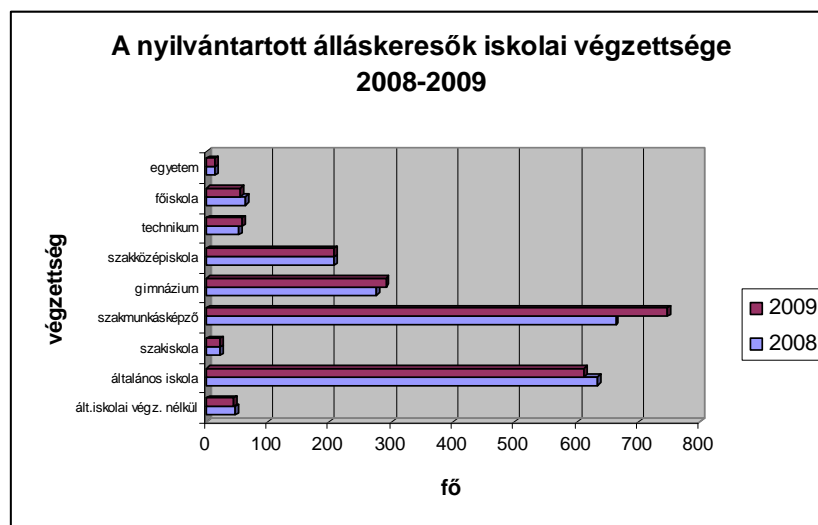
II.3. Álláskeresők korcsoport szerinti megoszlása

Ahogy az alábbi diagram is mutatja a regisztráltak döntő hányadát a 25-45 év közöttiek alkotják. Számuk 2009-ben elérte az 1 506 főt. Különösen figyelemre méltó a 20-25 év közötti korosztály és 50 év felettiek kimagasló száma. Az elhelyezkedés szempontjából a fenti korosztályok mindenféleképpen veszélyeztetettek.

II.4. Álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlása

Iskolai végzettség szerinti megoszlást tekintve megállapítható, hogy 2009-ben 947 fő nem rendelkezett szakképzettséggel, ez a nyilvántartott álláskeresők 46,12%-a. E csoportot a 8 általános alatti, a 8 általánost, a gimnáziumot végzettek alkotják. A szakképzettséggel nem rendelkező, illetve az elavult szakképzettséggel rendelkező emberek a munkaerőpiacon továbbra is hátrányban vannak.

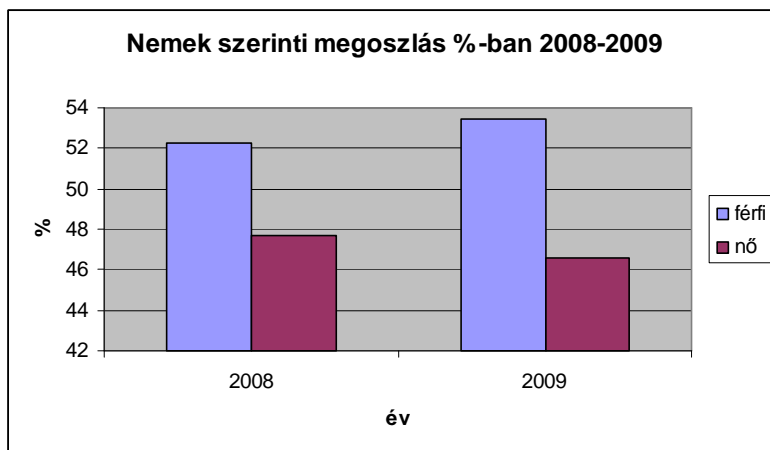

A szakképzetlenek után a legnagyobb hányadot 2009-ben 747 fővel a szakmunkásképzőt végzettek alkották, arányuk az összes nyilvántartásban lévő álláskeresőn belül 36,38% volt.

A főiskolai, illetve az egyetemi végzettséggel rendelkező álláskeresők száma 2009-ben a kirendeltségen 71 fő, amely az összes nyilvántartott álláskeresőn belül 3,45%-os arányt jelentett. Számuk 7 fővel csökkent 2008. évhez viszonyítva.

II.5. Az álláskeresők nemek szerinti megoszlása

Az álláskeresők nemek szerinti megoszlása azt mutatja, hogy 2009-ben a férfiak a nyilvántartott álláskeresők 53,45%-át tették ki, míg 2008-ban csak 52,27%-át.

II.6. Nyilvántartott pályakezdő fiatalok létszámának alakulása

2009-ben 2008 évhez képest 11 fővel emelkedett a pályakezdő álláskeresők száma. 2009-ben a pályakezdők jelentős része, 57,62%-a (170 fő) nem rendelkezett szakképzettséggel, arányuk 3,64%-ponttal kevesebb, mint egy évvel korábban. A diplomás pályakezdők átlagos létszáma mind 2008-ban, mind 2009-ben 18 fő volt. 2009-ben a diplomás pályakezdők az összes pályakezdő álláskeresőnek 6,1%-át tették ki.

Kirendeltségünkön 2009. évben a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők között legnagyobb létszámban a gimnáziumi végzettséggel rendelkezők regisztráltatták magukat (98 fő).

II.7. Az álláskeresők passzív ellátása

A Hajdúnánási Kirendeltség nyilvántartottak közül a 2009.12.20-ai zárási adatok szerint 396 fő álláskeresői járadékban, 188 fő segély típusú ellátásban, 777 fő rendelkezésre állási támogatásban részesült.

II.8. Alkalmi munkavállalói könyvvél való foglalkoztatás

Az alkalmi munkavállalói könyvvél történő foglalkoztatást egy 1997 szeptemberétől hatályos jogszabály teszi lehetővé. 2002-től vált igazán elterjedtté, amikor a közteherjegy értéke 50%-kal, regisztrált munkanélküli foglalkoztatásánál negyedére csökkent. Mai formájában 2005. augusztus 1. óta használható, ettől az időponttól már nemcsak 120, hanem akár 200 napot is dolgozhat vele az alkalmi munkavállaló magyar állampolgár.

Elsősorban az építőipar, a mezőgazdaság és a feldolgozóipar területén tevékenykedő munkáltatók alkalmazzák így munkavállalóikat, de a kereskedelemmel, vendéglátással

foglalkozók körében is gyakori. A munkáltatók nemegyszer a próbaidő alatti foglalkoztatásnál is ezt alkalmazzák.

Az alkalmi munkavállalói könyv iránti érdeklődés nemcsak az álláskereső, hanem a munkaviszonyban állók körében is nagy.

2009-ben 2 477 db alkalmi munkavállalói könyvetadtunk ki, így a régebbi, de 2009. évre megnyitott alkalmi munkavállalói könyvek számával együtt 7 081 db érvényesített könyv van forgalomban.

III. A térségben működő foglalkoztatáspolitikai eszközök és munkaerő-piaci programok

III.1. Foglalkoztatást elősegítő támogatások

- *Képzések elősegítése*

Az Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ az álláskereső képzésére több finanszírozási forrásból ad támogatást. A Foglalkoztatási Alap decentralizált keretéből, a Regionális Képző Központok elkülönített keretéből, valamint a TÁMOP 1.1.1 és TÁMOP 1.1.2 program keretén belül ESZA forrásból.

Ügyfeleink számára a képzési programok szervezésének és lebonyolításának módjában nem érzékelhető különbség.

2009. évben a képzési támogatás területét is érintette az 1991. évi IV. tv. (Flt.) módosítása.

A támogatásként adható keresetpótló juttatás összegét a minimálbérhez igazodva, annak 60-100%-ában határozták meg. A végrehajtási rendelet határozta meg a differenciálás kritériumait: az Flt. által meghatározott összeghatárokon belül magasabb összegben kell megállapítani annak részére, aki első szakképesítés megszerzésére irányuló képzésben vagy a munkaerőpiacon keresett szakképesítés megszerzésére irányuló képzésben vesz részt, vagy egy vagy több 18. életévét be nem töltött gyermeket egyedül tart el.

2009. évben 434 db képzési támogatás iránti kérelem került benyújtásra, ebből 129 főt tudtunk beiskolázni a szakmai alkalmassági felvételi eredmények és a kirendeltség számára biztosított támogatható létszámkeretek alapján.

A képzési irányok a kirendeltségekre beérkező állásajánlatok, a munkáltatók és az álláskereső igényei, az iskolarendszerű képzés felől érkező adatok alapján kerülnek meghatározásra.

A térségünket jellemző foglalkozási ágakban elhelyezkedési lehetőséget nyújtó szakképzéseket keresik elsősorban (idegenforgalom, vendéglátás, építőipar), de a szezontól független foglalkozások szakképesítései is nagyarányú jelentkezőket vonzanak (személyügy, ügyvitel, szállítás-logisztika).

Jelentős igény van nyelvi képzésekre, de jogszabály szerint csak annak adható támogatás, aki érettségivel és valamilyen szakképesítéssel rendelkezik. Így pl. azok, akik az egyetemi/főiskolai záróvizsgájukat követően nyelvvizsga hiányában diploma nélkül kerülnek ki a munkaerőpiacra, nem támogatathatók. A nyelvvizsgára felkészítő képzéseket a külföldön munkát vállalni szándékozók is keresik, így ezekre a képzésekre nagyon magas a jelentkezők aránya.

- *Bértámogatás*

A bértámogatás célja, hogy elősegítse azon hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatását, akik életkoruk, képzettségük, a megfelelő munkatapasztalat hiánya, megváltozott munkaképességük és más tartós hátrányból adódóan ezen támogatás nélkül a munkaerőpiacon nem, vagy csak a többi munkavállalóhoz képest nehezebben találnak munkát.

A foglalkoztatás bővítését szolgáló bértámogatás mértéke és időtartama az 1991. évi IV. tv. 16 §-ban foglaltak alapján:

- hátrányos helyzetű személy esetében a munkabér és járuléka legfeljebb 50%-ának,
- megváltozott munkaképességű személy esetében a munkabér és járuléka legfeljebb 60%-ának megfelelő összegű támogatás legfeljebb egy évi időtartamra.

A legalább huszonnégy hónapja álláskeresőként nyilvántartott személy foglalkoztatásához legfeljebb kétévi időtartamra nyújtható támogatás.

A kirendeltségünk által nyújtott támogatások időtartama jellemzően 6 hónap. A támogatás %-os mértékének növelésével vagy csökkentésével szabályozzuk a támogatás összegét a hátrányos helyzetű csoportba sorolástól függően, figyelembe véve a foglalkoztatás jellegét és a munkakört is.

A támogatás megítélésénél figyelembe vesszük a térség eltérő munkaerő-piaci helyzetét, a munkaerő-kereslet és kínálat helyi jellemzőit, a munkaadó által felajánlott (vállalt) foglalkoztatási idő tartamát, a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának támogatása esetében a foglalkoztatás körülményeit és minőségét, valamint az álláskereső munkához jutási esélyeit.

A rendelkezésre álló források hatékony felhasználásával próbáljuk elősegíteni a foglalkoztatási lehetőségek bővítését, a munkahelyek megszűnésének csökkenését.

2009-ben 60 fő elhelyezkedését támogattuk. Közöttük legnagyobb számban két évnél hosszabb ideje regisztrált álláskereső, pályakezdők és 50 év felettiek voltak.

- *Közhasznú munkavégzés támogatása*

Az eszköz a halmozottan hátrányos helyzetű rétegek foglalkoztatását célozza, az elsődleges munkaerőpiacon átmenetileg nem foglalkoztatható álláskereső munkába helyezését kívánja elősegíteni. A támogatás célja: elsősorban a tartósan, legalább egy éve nyilvántartott álláskereső bevonása, a hátrányos helyzetű településeken élők munkához jutásának elősegítése.

A korábbi évektől eltérően az első félévben nem nagy érdeklődés volt ezen támogatási forma iránt összesen 4 fő részére állapítottunk meg támogatást. Ennek legfőbb oka az „Út a munkához” program keretében indított közcélú munkák lényegesen kedvezőbb finanszírozása.

Az Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ 2009. szeptemberi indítással „Közfeladatok ellátása hátrányos helyzetű álláskereső bevonásával” című közhasznú célprogram megvalósítását határozta el.

A program célja: az álláskeresőként nyilvántartott pályakezdő, vagy 45. életévét betöltött, vagy roma, vagy tartósan - legalább 1 éve - nyilvántartott álláskereső közhasznú munkába vonása, megvalósítói önkormányzatok, közhasznú szervezetek. A támogatás időtartama 6 hónap, mértéke a közhasznú munkában foglalkoztatottak bruttó bérének és az ez után fizetendő járulékok (egészség és nyugdíjbiztosítási járulék, munkaadói járulék, egészségügyi hozzájárulás) költsége együttes összegének a 90%-a.

A célprogram révén kirendeltségünket illetően 26 fő foglalkoztatására nyílt lehetőség.

- *Önfoglalkoztatás, vállalkozóvá válás támogatása*

A támogatás célja: legalább három hónapja nyilvántartott álláskereső vállalkozói készségének, hajlandóságának előmozdítása, saját vállalkozás, illetve vállalkozói tevékenység beindítására való ösztönzés. A támogatás formái: 3 millió Ft-ig terjedő vissza nem térítendő tőkejuttatás és/vagy legfeljebb hat hónap időtartamra, havonta a kötelező legkisebb munkabér összegéig terjedő támogatás. A támogatás pályázat útján igényelhető.

2009. évben 8 fő nyújtott be pályázatot vállalkozóvá válási (a kötelező legkisebb munkabér összege hat hónap időtartamra) támogatásra. 8 fő esetében a támogatás megítélésre került. Önfoglalkoztatás támogatására (vissza nem térítendő tőkejuttatás) 2009. évben nem nyújtottak be pályázatot.

- *Munkahelymegőrző támogatás*

A támogatás a meglévő munkahelyek megtartásához állapítható meg. Mértéke a munkabér és járulécai együttes összegének 25-50%-a lehet. A támogatás ideje maximum 4 hónap időtartamban került meghatározásra.

Térségünkben 6 munkaadó igényelte a támogatást. Két kérelem támogatásra került, négy esetben viszont a támogatás iránti kérelem elutasításáról kellett döntenie a kirendeltségnek.

III.2. Munkaerő-piaci programok

A munkaerő-piaci programok a térség sajátosságait figyelembe véve kerülnek meghirdetésre, megcélózva a kiemelten hátrányos helyzetű álláskereső helyzetének javítását, az elsődleges munkaerő-piacra történő integrálását.

- *„Egyedül nem megy”*

A régióra jellemző sokrétű társadalmi problémák az egyes embereken csapódnak le, ennek pszichés ártalmait előbb-utóbb betegséghez, marginalizálódáshoz vezethetnek, így hosszú távon negatív társadalmi és szociokulturális hatásuk van. Ennek megállítását, visszafordítását és adott esetben a megelőzését szolgálja a rendszeres szociális segélyben részesülőket támogató szociális-munkaerőpiaci segítő (mentori) program működtetése, amelyben a mentorok támogató szerepet töltenek be oly módon, hogy egyrészt a hátrányos helyzetű álláskereső személyes segítőivé válnak, másrészt közvetítő szerepet töltenek be a munkaerőpiac szereplőinél, azaz önkormányzatoknál, a munkaügyi szervezet kirendeltségeinél, az egyes szociális ellátó helyeknél, valamint a munkaadóknál.

E program keretében 2 településen 2 fő felsőfokú végzettségű álláskereső foglalkoztatására került sor 12 hónapos időtartamra 100%-os támogatással. A mentorok a foglalkoztatás megkezdése előtt 4 hónapos továbbképzésen vettek részt.

A mentorok feladata a munkaerő-piacról sajátos okok miatt kiszorult rendszeres szociális segélyben részesülők segítése személyre szabott formában, a munka nélkül lévő emberek problémáinak leginkább megfelelő megoldás keresése. A program 2008.10.01. napjával kezdődött és 2010.04.15. napjáig tart.

- *„Segítő pedagógus”*

A diplomás munkanélküliség mellett ugyancsak súlyos társadalmi problémát okoz a romák helyzete. A legjellemzőbb problémák e réteg körében: 8 általános iskolai végzettség hiánya, a meglévő szakképesítések nem piacképesek, rossz szociális helyzet, többgyermekes család, nagyfokú egészségromlás már a középkorúaknál, bizalom hiánya, céltalanság.

A „segítő pedagógus” programunkkal hozzá kívánunk járulni a hátrányos helyzetű – elsősorban roma – tanulók felzárkóztatásához, az esélyegyenlőség növeléséhez, valamint az álláskereső pedagógusok foglalkoztatási lehetőségeinek növeléséhez, a pedagógiai munka segítéséhez. A program keretében *Hajdúnánás település 1 oktatási intézményében került sor 1 fő segítő pedagógus foglalkoztatására. A program képzéssel kezdődött 2008.09.01. napjával, majd 2008.10.01. napjától támogatott foglalkoztatással folytatódott 2009.06.30. napjáig.*

- *„Közfoglalkoztatás-szervezők foglalkoztatásának támogatása” elnevezésű központi munkaerő-piaci program*

A program célja: a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű személyek közül, akik részére aktív korúak ellátására való jogosultságot állapítottak meg, közfoglalkoztatás szervezők közreműködésével, minél többen kapcsolódjanak be társadalmilag hasznos tevékenységre irányuló közfoglalkoztatási programokba. Közfoglalkoztatás szervezők alkalmazásának támogatásával szakmai segítség nyújtása különösen a közcélú foglalkoztatás hatékony megszervezéséhez, az ezzel kapcsolatos adminisztrációs terhek csökkentéséhez.

A program keretében két foglalkoztató nyújtott be pályázatot: Hajdúnánás Város Önkormányzata 4 fő, Hajdúdorog Város Önkormányzata 1 fő foglalkoztatását biztosítja.

- **TÁMOP 1.1.2**

Az Észak-alföldi Régióban 2008-2009 között az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program 1.1. intézkedés 1.1.2. komponensének regionális programja 4000 fő hátrányos helyzetű álláskereső és inaktív személy munkaerő-piaci (re)integrációját tűzte ki célul.

A projekt célja az alacsony iskolai végzettséggel sem rendelkezők részére a szakképzés feltételét jelentő alapfokú végzettség megszervezésének biztosítása, alacsony iskolai végzettségűeknél a szakképesítés megszerzése, fiatalok, 50 éven felüliek esetében képességek pótlásával, foglalkoztatásuk támogatásával az elhelyezkedés elősegítése, a munkaerő-piacra visszatérni kívánók esetében a szükséges ismeretpótlással a hosszú távú foglalkoztatás lehetőségének megteremtése.

A program első szakaszában kirendeltségünkön 145 fő került bevonásra és kötöttünk velük együttműködési megállapodást. A megállapodás személyre szabott egyéni akcióterv, amely feltárja a munkavállalást gátló tényezőket, tartalmazza a cél megvalósítása érdekében szükséges szolgáltatásokat és támogatásokat, valamint az ügyfelet terhelő kötelezettségeket.

A programba bevontak közül 71 fő képzési támogatásban részesült, 79 főnek az elhelyezkedéséhez nyújtottunk segítséget bér-, ill. bérköltség támogatással.

A program második szakasza:

A 2007-2013. évi Társadalmi Megújulás Operatív Program 1.1. „Komplex munkaerő-piaci programok a munkanélküli és inaktív emberek foglalkoztatásáért” c. intézkedés TÁMOP 1.1.2 „Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért” című konstrukciójának célja, hogy a célcsoportjába tartozó személyeket a támogatás nélküli munkaerőpiacra segítse, komplex, személyre szabott, a helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez és igényekhez igazodó szolgáltatásokkal és támogatásokkal.

A 2008. január 1-jei indításkor a program a hátrányos helyzetű álláskeresők segítségét célozta meg. A kormány által 2009. március 18-án elfogadott előterjesztés értelmében, a gazdasági recesszió negatív foglalkoztatási hatásaira tekintettel, a program célcsoportja kibővült a gazdasági recesszió miatt állásukat elvesztő, álláskeresővé váló emberekkel is, munkavégző-képességük megtartása, tudásuk, kompetenciáik fejlesztése, illetve újbóli elhelyezésük érdekében.

A célcsoportok

A célcsoportokba a regionális munkaügyi központok azon ügyfelei tartozhatnak, akik foglalkoztathatóságának javítására, nyílt munkaerő-piaci beilleszkedésére csak akkor van lehetőség, ha a támogatás komplex és személyre szabott.

A program célcsoportjai:

1. Akiknek munkaerő-piaci hátrányai az alacsony iskolai végzettségből adódnak.
Ide tartozóak azok az álláskereső, akik legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek – 8 vagy 10 osztályos általános iskolai végzettséggel -, vagy még azzal sem. Az OKJ végzettséggel rendelkező alacsony iskolai végzettségűek is a célcsoport tagjai lehetnek.
2. Akiknek munkaerő-piaci hátrányai a pályakezdésből adódnak.
Ide tartozóak a pályakezdő álláskereső [Flt. 58. § (5) bek. K) pont], illetve a 25. életévüket be nem töltött álláskereső.
3. Akiknek munkaerő-piaci nehézségei az idősebb korból adódnak.
Ide tartozóak a programba történő bevonás időpontjában az ötvenedik életévüket betöltött álláskereső.
4. Akiknek munkaerő-piaci nehézségei a gyermekgondozás vagy hozzátartozó ápolását követő újrakezdés nehézségeiből adódnak.
Ide tartozóak, akik a programba való belépést megelőző 12 hónapon belül gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban vagy ápolási díjban részesültek.
5. Tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek.
Ide tartozóak, akik több mint hat hónapja nyilvántartottak, vagy a leghátrányosabb helyzetű kistérségnek minősülő régiót érintő 15 kistérségben, és a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló 240/2006 (IX.30.) Korm. rendelet mellékletében szereplő – területfejlesztés szempontjából a leghátrányosabb kistérségekhez nem tartozó – településeken élnek.
A hat hónap regisztrációs időszak számításánál a rövid idejű munkavégzést, a közmunkát ill. a közhasznú, közcélú munkavégzést, megelőző és követő álláskereső állapot időtartamai összevonhatóak. A munkatügyi központ által támogatott képzést megelőző és követő álláskereső állapot időtartamai összevonhatóak.
6. Akiknek munkaviszonyát a munkáltató a működési körében felmerülő okból rendes felmondással, felmentéssel, vagy közös megegyezéssel 2008. szeptember 1. napját követően szüntette meg, vagy akinek határozott idejű munkaviszonya – a határozott idő lejártá miatt – 2008. szeptember 1. napját követően szűnt meg.

A program második szakaszában kirendeltségünkön 2009 végéig 51 fő került bevonásra, velük együttműködési megállapodást kötöttünk. A programba bevontak közül 23 fő képzési támogatásban részesült, 28 főnek az elhelyezkedéséhez nyújtottunk segítséget bér-, ill. bérköltség támogatással

• TÁMOP 1.1.1

A 2007-2013. évi Társadalmi Megújulás Operatív Program 1.1. „Komplex munkaerő-piaci programok a munkanélküli és inaktív emberek foglalkoztatásáért” c. intézkedés TÁMOP 1.1.1 „Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése” program szakmai lebonyolítása a komplex rehabilitáció új rendszeréhez illeszkedik.

Az Európai Unió egyik fontos célkitűzése, hogy csökkentse a tagországokban, így hazánkban is a munkanélküliséget, és ugyanakkor a csökkent munkaképességű emberek újra-foglalkoztatását is elősegítse. A csökkent munkaképességű munkavállalók munkaerő-piacra való be- illetve visszajutását a TÁMOP 1.1.1 program új szolgáltatásokkal, támogatási

formákkal kívánja elérni. A program lebonyolítói a regionális munkaügyi központok illetékes kirendeltségei, melyek két év alatt országosan csaknem 10 ezer rehabilitációs járadékban részesülő személynek kívánják a rehabilitációját elősegíteni, foglalkoztatási esélyeit javítani, a munkaerő-piacra történő visszatérését segíteni, illetve részt venni a tartós, fenntartható foglalkoztatásához szükséges feltételek megteremtésében.

A program célcsoportját azon rehabilitációs járadékban részesülő személyek alkotják, akik együttműködnek a Munkaügyi Központ illetékes kirendeltségeivel. A rehabilitációs járadékban részesülő ügyfél foglalkoztatása esetén pedig a programon keresztül a munkáltató támogatásra tarthat igényt.

A programon keresztül igénybe vehető bérköltség támogatások

1. **Munkagyakorlat-szerzés:** a támogatás megállapítható átlagos időtartama 6 hónap, a támogatás mértéke a munkaviszonyban foglalkoztatott személy munkabére és járulékai legfeljebb 100%-a.
2. **Munkakipróbálás:** a támogatás megállapítható maximális és egyben ajánlott időtartama 3 hónap, a támogatás mértéke a munkaviszonyban foglalkoztatott személy munkabére és járulékai legfeljebb 100%-a.

Kirendeltségünkön eddig 27 fő programba vonása valósult meg. Közülük 21 fő képzési támogatásban részesült, míg 2 fő bérköltség támogatás segítségével elhelyezkedett.